

## POSTANOWIENIE

Dnia 22 lutego 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Wiliński

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej w dniu 22 lutego 2024 r.

sprawy **P. T.**

ukaranego za czyny z art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 10.01.2018 r. o ograniczeniu handlu w niedziele i święta oraz niektóre inne dni w zw. z art. 5 pkt. 2 ww. ustawy i art. 31 §1 ustawy Kodeks pracy

z powodu kasacji wniesionej przez Rzecznika Praw Obywatelskich,

od wyroku Sądu Rejonowego w Przeworsku

z dnia 21 kwietnia 2023 r., sygn. akt II W 64/23

### **p o s t a n o w i ł:**

- 1. oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną;**
- 2. obciążyć Skarb Państwa kosztami sądowymi postępowania kasacyjnego.**

## UZASADNIENIE

Wyrokiem nakazowym Sądu Rejonowego w Przeworsku z dnia 21 kwietnia 2023 r., sygn. akt II W 64/23, obwinionego P. T. uznano za winnego trzech wykroczeń z art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 10.01.2018 r. o ograniczeniu handlu w niedziele i święta oraz niektóre inne dni w zw. z art. 5 pkt. 2 ww. ustawy i art. 31 § 1 Kodeksu pracy, za co skazano go na karę grzywny w wysokości 2.000 zł.

Wobec nieskutecznie wniesionego sprzeciwu, wyrok uprawomocnił się 6 maja 2023 r.

Kasację od wyroku Sądu Rejonowego wniósł Rzecznik Praw Obywatelskich, zaskarżając go w całości na korzyść ukaranego i zarzucając:

„rażące i mające istotny wpływ na jego treść naruszenie przepisów prawa procesowego, tj. 93 § 2 k.p.w., poprzez wydanie w stosunku do ukaranego P. T. wyroku nakazowego w sytuacji, gdy okoliczności czynu i wina skazanego budzą wątpliwości, co winno skutkować skierowaniem sprawy przez Sąd meriti do rozpoznania na rozprawie celem ich wyjaśnienia”.

Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku nakazowego w całości i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w Przeworsku do ponownego rozpoznania w trybie zwyczajnym.

**Sąd Najwyższy zważył, co następuje.**

Kasacja okazała się oczywiście bezzasadna, z uwagi zaś na pojawienie się w ocenie Sądu Najwyższego w przedmiotowej sprawie kwestii wymagających wyjaśnienia uzasadnienie postanowienia sporządzono z urzędu.

Odnosząc się na wstępie do kwestii dotyczącej zasadności rozpoznania przedmiotowej kasacji na posiedzeniu i dostrzegając odmienne w tym zakresie stanowisko doktryny, zauważenia wymaga, że w sprawach wykroczeniowych tylko określone podmioty, o których mowa w art. 110 k.p.w. tj. Prokurator Generalny, Rzecznik Praw Obywatelskich, Zastępca Prokuratora Generalnego do Spraw Wojskowych, a także Rzecznik Praw Dziecka mogą wnieść kasację od prawomocnego orzeczenia kończącego postępowanie sądowe. Z uprawnienia tego wyłączone są strony procesu. Przepis art. 112 k.p.w. nie odsyła też do odpowiedniego stosowania w postępowaniu wykroczeniowym przepisu art. 521 k.p.k., dającego szczególną legitymację podmiotom innym niż strony procesu do wniesienia kasacji w sprawach karnych, tj. Prokuratorowi Generalnemu, Rzecznikowi Praw Obywatelskich oraz Rzecznikowi Praw Dziecka. Zatem krąg podmiotów wskazanych w art. 110 k.p.w. jest odmienny od kręgu uprawnionych do wniesienia kasacji w sprawach karnych. Wyłącza bowiem z niego strony postępowania, a zarazem nadaje takie uprawnienie dodatkowemu podmiotowi tj. Zastępcy Prokuratora Generalnego do Spraw Wojskowych. Wskazany już przepis art. 112 k.p.w. odsyła natomiast do treści art. 535 k.p.k. w całości, w tym zatem także do przepisu § 4, który z kolei zawiera szczególną dyspozycję

dotyczącą postępowania z kasacją wniesioną na podstawie art. 521 k.p.k., nakazującą jej rozpoznanie przez Sąd Najwyższy na rozprawie.

W ocenie Sądu Najwyższego wykładnia wszystkich wskazanych przepisów łącznie uprawnia jednak do przyjęcia, że w sprawach o wykroczenia przepis art. 535 § 4 k.p.k. nie znajduje wprost zastosowania, a oddalenie kasacji jako oczywiście bezzasadnej możliwe jest także na posiedzeniu.

Przed wszystkim w sprawach wykroczeniowych nie wnosi się kasacji na podstawie art. 521 k.p.k., albowiem funkcjonuje w tym zakresie samoistna regulacja prawa wykroczeniowego, w tym odrębny przepis – art. 110 k.p.w., wskazujący krąg podmiotów uprawnionych do wniesienia kasacji w sprawach o wykroczenia. Ponadto, Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia nie odsyła do przepisu art. 521 k.p.k., a zatem przepis ten z mocy art. 112 k.p.w. nie może być w nich stosowany. Tym samym zatem również nakaz odpowiedniego stosowania art. 535 § 4 k.p.k. określającego jedynie forum rozpoznania kasacji z art. 521 k.p.k., wskazuje sposób postępowania w sytuacji która w procedurze wykroczeniowej nie występuje. Co więcej, Rzecznik Praw Obywatelskich wnosząc kasację w sprawach o wykroczenia nie działa jak to się dzieje w postępowaniu karnym jako podmiot kwalifikowany (nadzwyczajny) obok stron tego postępowania, lecz jako główny podmiot uprawniony z mocy art. 110 k.p.w. Nie istnieje zatem potrzeba zapewnienia szczególnego forum dla rozpoznania tak wniesionej kasacji, jaką zastrzegł ustawodawca przy kasacji nadzwyczajnej z art. 521 k.p.k. w postępowaniu karnym. Trzeba też dostrzec, że stosowanie do postępowania wykroczeniowego przepisów procedury karnej ma być „odpowiednie”, zatem z uwzględnieniem jego charakteru, jego instytucji i jego celów.

W części zatem, w jakiej stosowane odpowiednio przepisy kodeksu postępowania karnego (tu: art. 535 § 4 k.p.k.) wskazują na określone ograniczenia forum rozpoznania kasacji nadzwyczajnej (co do rozpoznania jej na posiedzeniu) nie mogą znaleźć zastosowania do postępowania wykroczeniowego. Nie mają do niego zastosowania skoro instytucja z art. 521 k.p.k. w postępowaniu wykroczeniowym w istocie nie istnieje, zaś sama kasacja jest wprawdzie wnoszona przez podmioty, które działają w obu procedurach, ale w sprawach wykroczeniowych występują w innym charakterze, niż w postępowaniu karnym, gdy działają na podstawie art. 521 k.p.k. Nie ma więc normatywnej podstawy do ograniczenia stosowania w postępowaniu wykroczeniowym przepisu art. 535 § 3 k.p.k., ani do ograniczenia swobody wyboru przez Sąd Najwyższy w postępowaniu wykroczeniowym forum rozpoznania kasacji uznanej za oczywiście bezzasadną.

Przypomnieć także należy, że co do zasady reguły funkcjonujące w postępowaniu w sprawach o wykroczenia zmierzają do ograniczenia formalizmu procesowego względem tradycyjnego postępowania karnego, by wskazać tylko takie jak jednoosobowe orzekanie przez Sąd Najwyższy (art. 15 § 4 k.p.w.), czy ograniczony krąg podmiotów wnoszących kasację (art. 110 § 1 k.p.w.). Przyjęcie zatem, że w postępowaniu wykroczeniowym wszystkie kasacje i w każdej sytuacji powinny być rozpoznawane na rozprawie, w tym zwłaszcza te, które są oczywiście bezzasadne, byłoby w stosunku do tradycyjnego postępowania karnego założeniem nadmiernie rygorystycznym, a tym samym nieuzasadnionym. Z tych wszystkich powodów w ocenie Sądu Najwyższego oczywiście bezzasadna kasacja wniesiona przez podmioty wskazane w art. 110 k.p.w. może być oddalona również na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k. w zw. z art. 112 k.p.w. i z tej możliwości Sąd w tej sprawie skorzystał.

Odnosząc się do meritum sprawy, podkreślenia w pierwszej kolejności wymaga, że celem postępowania kasacyjnego jest wyeliminowanie z obrotu prawnego orzeczeń dotkniętych poważnymi wadami w postaci bezwzględnych przyczyn odwoławczych lub innych naruszeń prawa, ale o charakterze rażącym, a jednocześnie takich, które mogły mieć istotny wpływ na treść orzeczenia. Rzecznik Praw Obywatelskich we wniesionej kasacji wad o takim charakterze nie wykazał.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego podkreśla się, że postępowanie nakazowe jest szczególną instytucją prawa procesowego, której zastosowanie zostało przewidziane dla najbardziej oczywistych przypadków, gdy materiał dowodowy przedłożony z aktem oskarżenia jest tak jednoznaczny, że nie nasuwa żadnych wątpliwości co do winy oskarżonego i okoliczności popełnienia przez niego zarzucanego mu czynu. W przeciwnym razie konieczne jest skierowanie i rozpoznanie sprawy na rozprawie głównej (zob. np. wyroki: z dnia 21 lipca 2011 r., III KK 144/11; z dnia 7 marca 2012 r., II KK 30/12; z dnia 21 stycznia 2016 r., II KK 370/15; z dnia 20 kwietnia 2017 r., V KK 66/17, z dnia 27 kwietnia 2021 r., V KK 374/20). Nie można jednak zgodzić się z autorem kasacji, że analiza akt sprawy Sądu Rejonowego w Przeworsku prowadzi do wniosku, że powyższe warunki do procedowania w trybie nakazowym nie zostały spełnione.

Bezspornym w sprawie pozostaje, że w dniu 30 października 2022 roku, a więc w tzw. niedzielę niehandlową, trzy placówki Spółki [XXX] Sp. z o.o. w R. , której członkiem zarządu jest P. T. , były czynne, a ukarany – dokonując czynności z zakresu prawa pracy

za pracodawcę – powierzył wykonywanie czynności związanych z handlem w lokalach D. i L. zatrudnionym tam pracownikom.

Skarżący wskazał, że istotną kwestią dla odpowiedzialności ukaranego pozostaje jednakże konieczność dodatkowego ustalenia, czy w przedmiotowych punktach handlowych prowadzona była obok działalności handlowej również działalność w zakresie kultury, sportu, oświaty, turystyki i wypoczynku. Zgodnie bowiem z treścią art. 6 ust. 1 pkt 10 ustawy z dnia 10 stycznia 2018 r. o ograniczeniu handlu w niedziele i święta oraz w niektóre inne dni (dalej: ustawa) zakaz handlu określony w art. 5 ustawy nie obowiązuje w przypadku prowadzenia w placówkach handlowych dodatkowej działalności wskazanej powyżej. Według skarżącego, z materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie wynika, że we wszystkich lokalach Spółki [XXX] Sp. z o.o. w R. , prowadzona była działalność w zakresie kultury, a mianowicie działalność biblioteczno-czytelnicza w postaci Punktu Książki. W tym celu ukarany działając w imieniu i na rzecz spółki prowadzącej działalność handlową podpisał umowę partnerską w zakresie organizacji sieci czytelniczej.

Dostrzec jednak trzeba, że skarżący, powołując się na treść art. 6 ust. 1 pkt 10 ustawy i uzasadniając zarzut kasacji, modyfikuje w istocie treść wskazanego przepisu wprowadzającego wyjątek od zakazu handlu w niedziele. Nie ma w nim bowiem mowy o prowadzeniu „obok” działalności handlowej „również” działalności w zakresie kultury, sportu, oświaty, turystyki i wypoczynku, ani „dodatkowej działalności” w zakresie kultury, sportu, oświaty, turystyki i wypoczynku. Wskazany przepis brzmi następująco: „Zakaz, o którym mowa w art. 5, nie obowiązuje (...) w placówkach handlowych w zakładach prowadzących działalność w zakresie kultury, sportu, oświaty, turystyki i wypoczynku”. Z powyższego jednoznacznie wynika, że skorzystać z tego wyjątku może jedynie placówka handlowa, która mieści się w zakładzie prowadzącym taką działalność, a nie odwrotnie. Tymczasem już z samej treści kasacji wynika, że to w lokalach Spółki [XXX] Sp. z o.o. w R. , tj. sklepach D. i L. prowadzona była działalność biblioteczno-czytelnicza w postaci Punktu Książki. Nie sposób również uznać, że umieszczenie w lokalach D. i L. punktów książki (w postaci regałów z książkami) czyni z tych lokali wchodzących w skład spółki [XXX] Sp. z o.o. w R. „zakład prowadzący działalność w zakresie kultury”.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyrażono w tym zakresie trafny pogląd, że „(...) o zakładzie prowadzącym działalność w zakresie kultury, sportu, oświaty, turystyki i wypoczynku można twierdzić wówczas, gdy zespół wyodrębnionych obiektów materialnych przedsiębiorstwa wiąże się z działalnością kulturalną, sportową, oświatową, turystyczną lub wypoczynkową. (...) Należy zwrócić nadto uwagę, że placówka handlowa ma się

znajdować „w” takim zakładzie. Rację ma skarżący, że zakład o profilu np. sportowym musi być jednostką główną, a placówka handlowa powinna się mieścić w ramach tego zakładu – nie odwrotnie. Zasadnie przyjęto zatem w literaturze, że <prowadzona na terenie placówki handlowej działalność handlowa ma być funkcjonalnie podporządkowana zakładowi, w tym sensie, że celem prowadzenia placówki handlowej jest zwiększenie użyteczności oraz atrakcyjności zakładu. Zakład pozostaje tutaj jednostką nadrzędną, a działalność handlowa jest uboczna i subsydiarna. Po drugie, placówka handlowa z punktu widzenia przestrzennego znajdować ma się na terenie zakładu. Oba te warunki muszą być spełnione łącznie, by w sposób legalny przedsiębiorca mógł korzystać z wyłączenia z art. 6 ust. 1 pkt 10 ustawy o ograniczeniu handlu” (wyrok SN z dnia 13.09.2023 r., sygn. akt III KK 155/23).

Na marginesie dodać należy, że w przedmiotowej sprawie nie ma znaczenia także kryterium „przeważającej działalności”, które zostało zawarte w innych grupach wyjątków od zakazu handlu w niedziele i święta (art. 6 ust. 1 pkt 2, 5, 6, 7, 28, 29, 30 ustawy). W przypadku, który stanowi tło przedmiotowej sprawy, nie chodzi ani o „przeważającą działalność” w znaczeniu materialnym, ani o formalne prowadzenie danej działalności przez przedsiębiorcę, ale o to, czy placówka handlowa znajduje się „w zakładzie”, który prowadzi działalność w zakresie kultury. Materiał dowodowy zgromadzony w sprawie prowadzi do jednoznacznego wniosku, że placówki handlowe zarządzane przez P.T. nie znajdowały się w takim zakładzie. Z protokołu kontroli (k. 3-9) wynika przecież, że skontrolowane lokale to wielkopowierzchniowe placówki handlowe, w których umieszczono niewielkich rozmiarów regały z książkami do dyspozycji klientów. Tych ustaleń nie zmienia treść umowy partnerskiej w zakresie organizacji sieci czytelnicy, na którą powołuje się skarżący. Ustalenia dokonane przez Sąd Rejonowy w Przeworsku były zatem w tym zakresie oczywiście trafne.

Z powyższych względów, nie dopatrując się w przedmiotowej sprawie zaistnienia którejkolwiek z wymienionych w treści art. 439 k.p.k. bezwzględnych przyczyn odwoławczych, ani innej rażącej obrazy prawa mogącej mieć istotny wpływ na treść orzeczenia Sądu Rejonowego w Przeworsku, Sąd Najwyższy, na podstawie art. 535 § 3 k.p.k., zdecydował o oddaleniu kasacji Rzecznika Praw Obywatelskich, jako oczywiście bezzasadnej.

O kosztach orzeczono na zasadzie art. 636 § 1 k.p.k. w zw. z art. 121 k.p.w.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy orzekł jak na wstępie.

[a!]

[J.J.]